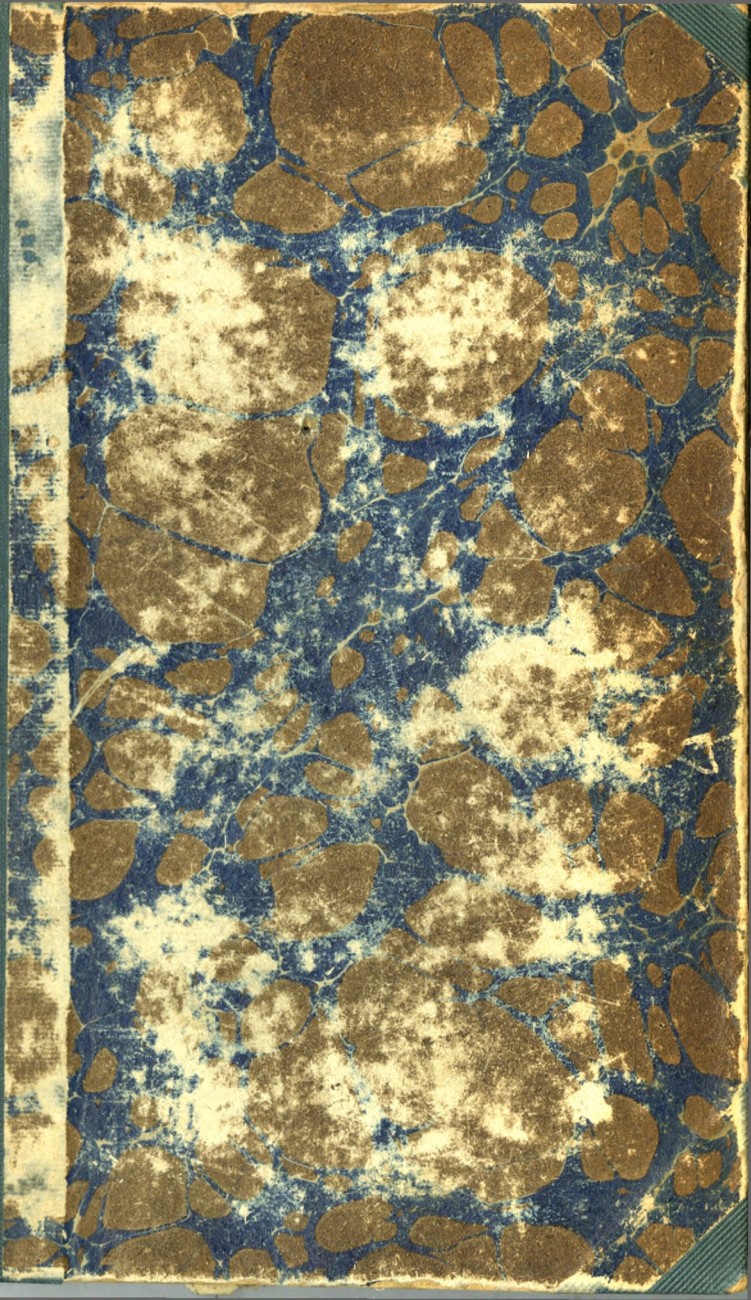

Politikai
röpiratok.

99.

99
767

6.

DOBSA LAJOS

Makó városa országgyűlési képviselőjének

beszéde, DE BALLADI GÉZA

melyet Pesten, 1869. évi július 1-jén, az országgyűlésen, a birói hatalom gyakorlat tárgyában mondott el.

Tisztelt ház! (Halljuk! Szószékre! Elnök csenget). Gondoltam előre, hogy nagyon tisztelt Deák Ferencz képviselő ur után én fogok következni. (Derűtség.) Már megszoktam ezt az állapotot! De a szószéket nem foglalom el! Ő utána beszélni már magában is elég sikamlós tér oly tapasztalatlanságban, mint az enyim, nem akarom azt a szószék magaslataival még sikosabbá tenni. Azonban, miután meg kell hajolnom a sorrend előtt, s utána kell beszélnem, bátorságot veszek magamnak, mint a parlamentáris gyakorlatban tapasztaltam, néhány megjegyzést tenni az ő — mint előttem szóló — észrevételére.

Nevezetesen, hogy „a megyéknek és a törvényhatóságoknak nem volt joga a választásra, tehát az elénk terjesztett törvényjavaslat nem von el jogot a megyéktől.“ (Jobbról nagy zaj). Méltóztassanak majd utánam beszélni, és engem megczáfolni! (Helyes! baloldalon). Hogy a törvénykönyvben, a corpus jurisban nincs határozott szabály, mely a megyének ezen jogot adná, azt megengedvén is, de hogy a jog megvan, azt állítom. Az alföldön még a pásztorok közt is az a fogalom van a constitutióról, hogy

akkor választjuk a bírákat! s az a fogalom van az absolutismusról, hogy akkor megajándékoznak bírakkal. Ha törvény nincs, akkor maga a szokás: jog.

Azt mondja továbbá, hogy ha a választónak pere van, érdekében áll olyan bírót választani, ki perét kívánsága szerint dönti el. De hát ha a minister meg szükségesnek látja olyan bírakat kinevezni, kik a jövő követválasztásokat úgy intézik el, mint a miniszter szükségesnek látja?

Azt mondja továbbá, hogy az alsóbb bíróságok hiában is választatnának, mert hisz a kinevezéstől függő felső bíróságok retortája megtartja mindazt, mit az alsó retorta tisztán eresztett ki! Szerintem ebből nem az következik, hogy az alsókat se válasszuk, hanem az én szerény következtetésem szerint az, hogy a felsőket is tisztítsuk meg és válasszuk! és mivel ez nem lehet, ajánlom legalább azt — mit tudomásra közölünk is sokan pártolnak, Komáromváros képviselője is ajánlott — hogy a felsőbb hatóságok candidálják a felsőbb bíróságokat!

És most leszek bátor szerény véleményemet elmondani a három javaslatra nézve. Szerény véleményem szerint e három javaslat sok és kevés. Sok, ha meggondoljuk, hogy e három javaslat 3 nagy terméskő, melyet utazókocsink elé gördítenek. Ezt nem én találtam ki, hanem ki volt mondva, hogy ha nem opponálunk hamarabb, haza eresztenek bennünket! De mi opponálunk! mert inkább elhanyagoljuk gazdaságunkat, sem hogy tönkre tenni engedjük a megyéket.

Nagyon sok ezen három javaslat, ha meg-gondoljuk, hogy e három nagy terméskövön még vacatió előtt keresztül hajtanak bennün-
ket, habár megyei autonomiánk tengelye ketté-
pattanna is. Nagyon kevés e három javaslat,
ha mint művet, mint egészet tekintem; kevés,
mert hiányos, hiszen nincs itt a bíróság szerve-
zése se, kevés mert nem egész; hiányzik legfon-
tosabb része, például: a megyék rendezése.

En megvallom, hogy e három javaslattal szemben úgy érzem magamat, mintha oly szo-
bormű megítélésére volnék felhiva, melynek hiányzik legfőbb része: a feje!

Vagy talán épen azt akarnák elérni, hogy nem levén megyei és önálló feje, ne lehessen „fejes?”

Vagy talán rezervában van valahol egy heverő fej, valamely hatalmas madárnak egy fölösleges feje, s azt akarnák ráilleszteni? Lehet annak a feje „sas“, ha megvan Achilles sarka is! Sasfejével felülemelkedhetik a villámokon, de Achilles sarka benyulik a közvéleménybe és attól pusztul el.

Ha valami történik, mi engem érdekel, azt kérdem, hogy „miért?” Mástól, ha van kitől; magamtól, ha nincs más, vagy ha a nyert válasz nem kielégítő.

Drámairó-koromban tanultam, hogy ezt „motivum utáni kutatás“-nak hívják! Ajánlom mások figyelmébe is! Köznapi nyelven ugyan csak „kiváncsiság“-nak hívják, pedig bármit itél-jenek is róla némelyek, biztosíthatom őket, hogy az oly fontos a lélek gépezetében, mint a hajszál-

rugó az órában, nélküle nincs haladás a tudásban. Azt sem író, sem bölcész, sem státusférfiu nem nélkülözheti. Az író és bölcész, nem levén, a ki neki feleljen, önmagának szokta feltenni a kérdést, önmagából vonja el a feleletet! És éppen e levont felelet minősége határozta meg működése becsét. No már a képviselő megkivánhatná, hogy az ő „miért“ kérdésére, a sors élő intézője, a miniszter adjon feleletet, mert hisz e felelet, s csakis e felelet minősége szolgálhat mérlegül a miniszter tettei, céljai és intézményei a viszonyokhoz mért becsének megmérésében. A hol a „miért“ végződik, a hol a felelet nem jö rá: ott kezdődik, uraim, vallásban a mysticismus, privát életben a szeszély, kormánynál az önkény. (Ugy van! balról).

Ezt láttam szükségesnek előre bocsátani, hogy kellő világba helyezzem azt, mit mondani akarok. (Halljuk!)

Midőn a három javaslat az osztályok elé volt terjesztve, egy nyilatkozat jelent meg a miniszteriumtól, melyben biztosíták a világot, hogy a megyék rendezése elő lesz terjesztve még a jövő télen! De hogy „miért“ nem terjeszték elő együttesen? hogy „miért“ nem tárgyalatják együtt? hogy „miért“ választatják el egymástól az elválaszthatatlant. Erre a „miért“-re abban a nyilatkozatban nem kaptunk feleletet. (Derűtség! Igaz! baloldalon). Megkezdett a vita, és én föltettem magamban, hogy ezen hajtásban csakis arra a „miért“-re, vagy inkább az arra kiugrasztandó feleletre,

arra a legnemesebb vadra fogok vadászni. És kihegezvén gyútlis irónomat (Nevetés), lesbe állottam. A hajtás megkezdődött. Előjött a miniszteri exposé, délczeg vad, büszkén lépdelt a romok közt, száguldvá romokról-romokra. Többször fordította felém vékonyát: célba vettem volna, de a „miért“-re sem a helyes, sem a teljes megoldást nem hordta szájában. (Derültség). Igaz, nem is arra fektette a fősúlyt! Mondom, nem hordta szájában ama „vasfü“-vet, melytől — babona szerint — a záruk, béklyók és lakatok, ezek a vasból készült „miért“-ek is önként felpattannak! (Derültség). Következtek a jobboldali szónoklatok: czimeres szép vadak! (Derültség balról). Repülve, biozegve és sántikálva jöttek előre, voltak köztük apró kacsák, nagyobb császármadarak és czimeres bakok (Nevetés), de egyik sem hordta szájában a megoldást, egyik sem hordta szájában ama vasfüvet, és én mind futni engedtem.

Az igaz, hogy nem veszett kárba egyik sem; baloldali derék vadászaink nagy vérontást okoztak köztük! Nagy „hallalit“ rendeztek fölöttük.

Olykor, hogy őszinte legyek, be kell vallanom, hogy némely szónoklat jófordulatot vett. Gondoltam: no, az én vadam is hajtásba került már, (Valaki a jobboldalon: Mért nem lőtte meg?) Ön nem beszélt, azért önt nem is bántatom. (Helyes! Nevetés baloldalon). Már hallottam a lombok csörgését, láttam a vad nyomát; azonban csak szónoki fogás volt: körülkerülte a „miért“-et. A ki pedig a kérdést

megkerüli, az a feleletet kerüli el. Ilyenkor rendszeren az elménczség is villámlott egyet, de nem azért, hogy bevilágítsa a tájt, hanem azért, hogy megkápráztássa a nyomozó szemet. Mondom, hogy szónoki fogás volt! Az egész olyan hajtás volt, a mit a vadászok műnyelven „vak-hajtás”-nak hívnak. A nyom is csak össze-vissza ugrándozás, a mit az alföldön „rókaugrándozás”-nak neveznek, és kibuvó ajtó gyanánt szolgál a szorongatott vadnak.

Általában ugy tetszett nekem, mintha egy nagy lidércz nehezedett volna a tulsó oldalra. Fölverték egy eszmét, nyomozták, mint vadat, de midőn elibök állott és látták, hogy az igazság nem nyul, hanem „tigris,” visszafordultak és megfutottak tőle.

Például, azt mondják: nem jó a választás. Nyomozták, hogy miért nem jó? Felelet: mert a választó-közönség 10—12 biró megválasztásában könnyen csalódhatik! — Rájok kiáltott az igazság: uraim ha a választó közönség csalódhatik, a miniszter sem mindentudó, ő is csak egy ember, ő tehát ezer meg ezer biró megválasztásában még könnyebben csalódhatik. De már ezt nem hallgatták.

Ismét állították: veszélyes a koronkinti választás; a birónak örökös kenyér kell! Mi feleltünk: épen ugy akarjuk! Erre önök azt állították, hogy a választás így még veszélyesebb, ha t. i. a választott biró el sem mozdítható; mert így nem lehet felelősség! Hiába beszéltünk, hogy hiszen mi akarjuk a felelősséget, mert mi akarjuk azt, hogy mindegyik kárvallott feleletre

vonhassa a bírót, a nélkül hogy erre előbb a fiscustól engedelmet kérjen. Ellenben jobboldali eszme az, hogy a bíró feleletre vonására előbb a fiscustól kelljen engedelmet kérni. Pedig ezen körülmény lehetetlenné teszi a függetlenséget fölfelé és a felelősséget lefelé: mert a bíró is kinevezve lévén, a fiscus is kinevezve lévén, egyik is holló, másik is holló. És egy szegény kárvallott ember kedvéért: bizony a két holló nem ássa ki egymásnak a szemét!

Igen, uraim, önök gyakran felidéztek az igazságot, de egyszer sem voltak mesterei, mert midőn az eléjük állt baloldali mezben, megfutamodtak tőle! Általában úgy bántak önök a „miért“-tel is, mint egy indus hiddal. Indiában vannak nádból fonott, könnyű, fentlebegő hidak a mélységek fölött. Veszélyes volna rajtok időzni, mert hidastól együtt a mélységbe zuhannánk. Csak futva kell rajtok átsiklani. E hidacskák jutottak eszembe. Önök a mint lábaikat a „miért“ fentlebegő hidjára rátették, arról nyakra-főre visszaugrottak. És így történt, hogy noha már megvan hajtva az erdő, én — kivéve Deák Ferencz ur megjegyzéseit — egészen tiszta lappal állok és egészen hegyezett írónnal kezemben.

Valljuk meg, hogy ezen „miért“-re azon oldalról (a jobboldalra mutat) bajos is lenne a szerencsés feleletet várni. Hogy a felelet szerencsés lehessen, meggyőzőnek kell lennie, hogy meggyőző lehessen; őszintének kell lennie, hogy őszinte lehessen; egyenesnek kell lennie, hogy egyenes lehessen;

nem szabad diplomatiainak lennie, hogy diplomatiái ne lehessen: diplomatiái testülettől ilyet kívánni? Tőlem volt tapasztalatlanság! Ilyennel mi szolgálunk a baloldalon. Szolgáltunk is már, és legelől mindjárt Várady t. képviselőtársam szolgált egy példával: a trójai „fa-l ó” példájában. Csak annyiban nem tartom egészen helyesnek e hasonlatot, mert a mi utána következik, az, attól félek, nem fog az önök által földézett helyzetre illeni, mert ott legalább Aeneás megmentette a vállán édes atyját, a legkedvesebbet! Mi pedig, kérdés: meg fogunk-e valamit menteni, habár a legkedvesebbet is? (Helyeslés balról.)

Szolgáltak mások is más példával, tehát én is szolgállok példával. (Halljuk! balról.) A mult követválasztás alkalmával történt bizonyos helyen, hogy az ötforintos bankjegyeket kettészakitották, felét visszatartották szavazás utánra, másik felét kiosztották, hogy lefoglalják a szavazatokat. És vajjon e három javaslat nem hasonlít-e egy kicsit az ötforintos bankjegyek azon feléhez (Nagy derűtség a baloldalon), melylyel a megyei autonomiát, a bíróságok által, a miniszteri omnipotentia részére lefoglalni akarnák?

Ha tiszta a szándék, miért néma az őszinteség? ha szólhat az őszinteség, miért késik az ok? Ha van helyes ok: hol késik az éji homályban? A miniszteriumnak rendkívül óvatosnak kellene most lennie! Mindenkinék eszébe jut: a bibliai hét kövér és sovány esztendő. Gyanusítják, hogy el akarja nyelni mind a megyéket, csupán hogy önhatál-

mát nevelje általa. Annyi bizonyos, hogy jelen eljárás nem egyezik össze sem ősi szokásainkkal, sem törvényeink ősi szellemével! (Zugás jobboldalon). Igen, a határvillongásokra célzok itt, uraim! S határkérdéseknél mindkét fél igényeit együtt vették figyelembe, együtt intézték, együtt ítélték benne. De ez is határkérdés: erkölcsi politikai jog határkérdése. (Nagy zaj, helyeslés baloldalon). Miért nem intézzük ezt is együttesen? miért nem tárgyalatják ezt is együttesen?

Hát ezt érdemelte mi tőlünk a megye? Neki köszönhetjük, hogy magyarok v a g y u n k; hogy e szónál: haza és alkotmány, lelkesedni birunk, ha ugyan komolyan birunk még lelkesedni! Neki köszönhetjük, hogy most itt vitatkozhatunk, bár borzasztó tudni: épen az ő halálítélete felett!

Nyolczszáz évig virrasztott felettünk!

Ez a nyolczszáz éves hálának a szava: a megye megtette kötelességét, a megye elmehet? De jer elő, te miniszteri dédelgetett fu, kinevezett bíróság korcs-szülött!! Jer, hogy Aesop oroszlánja lehess most! Hogy rákönyökölvén minden jogra, minden hatalomra, így szólj a megyéhez: „Ego primam tollo, nominor quia: kinevezett bíróság! Secunda (pars) quia sum potior (azaz miniszteri kegyencz) attribuetur mihi!“ . . . Et sic porro.

Pár hét előtt az hangzott e teremben, hogy: szegény miniszterek! Én ma azt mondom, hogy szegény, szegény megyék! Azonban a minisztereknek is igazok lehet, mert bizony nagy sze-

gényesség, ha már átlátták, hogy a kormány csak úgy tarthatja fenn hatalmát, ha elnyeli mind a megyéket. Szegény miniszterek!

S bizony nagy szegénység, ha azt hiszik, hogy csak úgy lehet meggátolniok a jövő bizalmatlanságot, úgy lehet fentartani a bizalmat, ha jövő bizalmatlanságnak bedugják a száját. Szegény miniszterek! És valóban, ha oda vinők a kérdést, hogy megkérdeznők a nemzetet: válaszszon tehát a megye és a jelen miniszterek közt: félek, elmondhatnánk: szegény miniszterek!

Azonban a megyék nincsenek veszélyben azt mondja e nyilatkozat. Például biztat bennünket, hogy a megyék szervezve lesznek még a jövő télen; továbbá, hogy a megyék autonómiaja meg lesz mentve a télen—majd ha fagy! (Élénk derültség a baloldalon). Például a politikában véleményt is mondhat, mint azt minden vidéki levelező is teheti! Költségvetést tehet bizonyos korlátok közt, mint ezt minden háztartást vezető gazdasszony is teheti! Kérvényezhet az országgyűléshez, mint ezt az én tudtommal nagy Magyarországnak mindegyik fia és leánya teheti! Szóval, a megyének jövőre meg lesz mindazon jussa, mindazon roppant nagy hatalma, a mi egy vidéki levelet író, egyszerűsmind kérvényező s a mellett háztartást vezető magyar gazdasszonynak is megvan! Hogy ez mennyire lelkesít bennünket, ezt hallhatják szavainkból! Hogy ez mennyire elégíti ki a nemzetet, akarják tudni? (Jobbról felkiáltások: Akarjuk!) Kérdezzék meg választóikat. (A bal-

oldalón: Élénk helyeslés, a jobboldalon nagy zaj, ellenmondások). Önök ügyesek, önök nem kérdik választóikat; önök ügyesek, mint az egy-szeri gyermek! Tudván, hogy édes anyja ugy sem adja oda az egész kalácsot: megette kérés és kérdezés nélkül. (Derűlség a baloldalon).

A magyar nemzet századokon keresztül választotta királyát, és még mai napon is a leg-utósó falu választja biráit! És választhatni mindazon birót, a kivel törvény rendelete sze-rint „közvetlen érintkezésbe jöhetünk,“ ez az én autonomiai fogalmamnak első abécéje! Önök más abécére akarják tanítani a népet? Járt itt már olyan ur, a ki más abécére akarta tanítani a népet, de elmúlt abécéjével együtt! Ezen profes-sornak Bach volt a neve. Önök más szokásra akarják tanítani a magyart? Tanulják meg ma-gok azt, mit sz. István első magyar király Imre fiához intézett 837 évvel ezelőtt, például: „Me-lyik görög kormányozná a görögöket latin mó-don és a latinokat görög szokás és erkölcs sze-rint? Kövesd tehát őseid szokásait. Szóval: te magyar vagy, néped is magyar, legyen hát kor-mányod, erkölcsöd, szokásod is magyar!“

A ki erről bővebben kíván értesülni, aján-lom neki Doctor Horváth Mihály: „Magyaror-szág története“ czimű művét. Ez igen tanulságos mű! Doktor Horváth Mihály műveit ajánlom különösen Szeged városa igen érdemes képvise-lője: Horváth Mihály püspök ur figyelmébe. Megtanulhatná azokból, hogy sz. István király 800 évvel előbb tudta már azt, a mit mi nem tudunk, mert elfeledtük; mert három év alatt

igen becses dolgokat feledtünk el, majdnem becsesebbeket annál, mint a mit még el nem feledtünk. O már akkor tudta, hogy a szokás erősebb, mint a törvény; mert az oly törvény, mely nem gyökerezik a nemzet jellemében, egy óra alatt megváltozható! És ily törvényt, mint e három javaslat, disputálni akarni a nemzet szívébe épen oly feladat lenne, mint az alföld rónáin nagy fenyüfaerdőt nevelni akarni! Kivész, urak, kivész, nem tartja fenn magát! Igen. de meg akarják szüntetni a választásoknál előforduló mozgalmakat is. Én Istenem! Soha ilyet! A gözgépen be akarják szegezni annak szellentüjét! Hát lehet a bajnak veszélytelenobb lefutása? Jókai barátommal együtt a forrongás barátja én sem vagyok, de a nyilt tiszta sebnél nem félek egy kis evesedéstől sem, mert az gyógyulásra vezet.

Kis forrongásokért nem félek a választástól sem, mert az bizalomra vezet! S a bizalom a birónál nélkülözhetlen.

Nem az a bölc s államférfiu, ki az emberi szenvedély minden forrását egyenkint bedugdosni akarná, hogy ne legyen áradat! Ez annyi lenne, mint Donau-Eschingennél bedugni a Duna forrását, hogy ne legyen Duna, mi képtelenség! De medret huzni elébe, ellátni töltésekkel, hogy veszély nélkül futhasson le az ár, sőt magát az áradást befogni, mint egy jól fékezett lovat: „az állam czéljai előbbvitelére“, ez a bölc statusférfiu eszme!

A biró épen olyan, mint az orvos, mert, a mint már mondám, maga a bizalom művében félsiker! De hogyan legyen a népnek bizalma

ezen kinevezéshez, midőn még Bach korában ez eszmét Bachchal együtt oly méltán gyűlölni oly mélyen megtanulta? Vagy megszokjuk ezt is? Megint van valami, a mit meg kell szoknunk! Vagy azt remélik, hogy még megszeretjük?

Az igaz, hogy szeretetreméltó egyéniség, ez a kinevezett bíró egyénisége! Kizárva a politikától, a közügyektől, a társulati gyűlésekből, az iparüléstől, kizárva a társadalomból, de ki nem zárva a miniszter kegyelméből, sőt kinevezve: megjelen köztünk, mint idegen, fogadtatik általunk hidegen! lakik ott ridegen, mint egy nagy paragrafus! Egyik kezében a pallos, másikkban az igazság mérő serpenyője. És hogy az igazság szobrának karrikaturájához még a kötelék se hiányozzék, megvan ez is, csak hogy ő az o r r á n hordja, nem a szemén, mert csak lefelé vak. Felül nyílás van hagyva, hogy felkacsintgathasson a magas miniszter urakra! Szeretetreméltó egyéniség!

Mintha már hallanám az én barátságos nyájas alföldi népemet, midőn majd mondja rá, hogy: hát ez az ur osztja nekünk majd az igazságot? Dejszen, uraim, az igazság belérozsdásodik ennek a serpenyőjébe!

Uraim, ez nem reform; ez: deform! (Nevetés.) Ezek nem bírák, hanem burocraták. (Helyeslés balról.)

Utalnak bennünket Angliára! Általában annyit beszélnek Angliáról, hogy én már a ködöt is látom — a tulsó oldalon! (Hosszantartó derültség.) Utalnak bennünket Angliára: utalom én önöket a Berlinbe került huszár példájára. Hideg-

lelésbe esett, töltött káposztát evett és meggyógyult tőle. A német is azt evett, és belehalt. Erre az orvos beírta a naplóba, hogy a töltött káposzta: magyarnak orvosság, németnek halál. Ezen eszme visszafordítva: németnek jó lehet, de a magyarnak csupa méreg!

Azt kérdik a tulsó oldalon: hogy ha bennünket az autonomia fenmaradásáról biztosítanak, miért nem bizunk mi a kormány tiszta szándékában? Azt kérdelem én vissza: miért nem intézkednek úgy, hogy ne lehessen nem bizni a kormány tiszta szándékában? Ovék a hatalom, hát éljenek vele! Ha megvan a szándék, hát mi kell még hatalomnál egyéb, hogy érvényre jusson a szándék? Hát például régi az ígélet: miért nem eszközlik ki, hogy a magyar ezredek hazajöhessenek? hogy magyar tisztek neveztessenek ki a magyar ezredekhez? miért nem rendezik az országos intézeteket se? miért kapkodnak mindig phrázisokhoz, ha megvan a hatalom, és megvan a szándék? A szándék meglehet, de hol van a hatalom? Nem az ő tiszta szándékukban kétkedünk mi, uraim, nagyobb a mi bajunk! Mi abban kétkedünk, hogy urai lennének a jelen helyzetnek. (Igaz! a baloldalon).

Az 1867-iki törvényeket sem bírták megvédeni. Minap a magyar váltópénzekekről letörölték a „magyar királyi“ czímet, pedig benn van e „vastag“ törvénykönyvben! És ha minduntalan kitörölnek belőle egyet-mást, majd nem lehet aztán mire hivatkozni, majd megvékonyul e „vastag“ törvénykönyv! — Horvátországban kétségessé teszik 30,000 hold erdő sorsát. Nem

hogy Magyarország integritását visszaszereznék, Magyarország vagyonát sem birják védeni! Most el akarják törölni a választott bírakat! Persze, a Lajthán tul sincsenek választott bírák, itt se legyenek, ugy-e? Ott kinevezett bírák vannak, itt is azok legyenek, ugy-e? Legyen egyforma-ság, egyöntetűség Lajthán innen, Lajthántul.

Ime, az imént említett sas fejének az orra kiszurta a zsákok!

Es csodálkoznak hogy: nem bizunk?

Mi félünk, ha mozdulnak, félünk, ha nem mozdulnak! (Élénk nevetés, helyeslés a balon.) Igen, félünk, ha nem mozdulnak, hogy az idő elhalad mellettünk! S félünk, ha mozdulnak: hogy újabb mozdulásuk újabb jogfeladás lesz! Helyeslés a balon). Fé-lünk önöktől, félünk magunktól, félünk e háztól, mert péntek óta jogunk is van, keserű okunk is van erre! Az igazságügyminisz-ter ur épen pénteken sorolta elő, mit áldoztak mindent a tárczáért: családot, örömet, nyugal-mat! Bizony sok ez egy: l a p o s t á r c z á é r t ! Hanem én arra kérem önöket, ha már annyit áldoztak, áldozzanak még valamit, áldozzanak „engedékenységet!“ Fé-lannyi erélyt fejtsenek ki felfelé, mint a mennyitkifejtenek mi irányunkban, s e házban nem lesznek: „szegény miniszterek!“ Vagy senki lesz itt, vagy hatalmas miniszterek lesznek!

De most phrasisokkal áztatják magukat, phrasisokkal áztatnak bennünket, a meggyéket! Es e ponton a siámi ikrek jutnak eszembe, kik válluknál fogva voltak öszenöve.

Politikai és juridikai hatóságukkal együtt a siámi ikrekhez merem hasonlítani a megyéket. Meg volt ennek a helyzetnek előnyös, de meg volt hátrányos oldala is. Előnyös oldala, hogy mindig összeforrt vállakkal néztek szembe a veszélynek; hátrányos oldala, hogy akadályozták egymást a haladásban! Nem tarthattak lépést a korrallal. Nem mondom, hogy nem lehet, sőt azt mondom, hogy el kell őket választani! De testvérek maradjanak, ne legyenek ellenségek; ne legyen az egyik mindenható miniszteri kegyencz, a másik rabszolga. Azon facultás pedig, mely ezen műtétet magára vállalná, legyen biztos kezű, és óvatos. Élesen kímérje a határt, nehogy az egyiket halálra sebezze.

De elaltatni egyiket mézes ígéretekkel, a jövő télire való biztatással, elaltatni, hogy ne kiáltson, s ez alatt egy hatalmas Kaiserschnittel csontjaiból egy darabot a másik előnyére kívágni annyi lenne, mint megölni az alvót! És én nem akarom megölni a megyét! Azt akarom, hogy az 1848. törvények értelmészerint jövőre is védbástya lehessen, mint volt 800 esztendőn keresztül, mert ötvenkét oltáron lobogtatta az alkotmány tüzeit!

És ha jött egy vihar s 49 oltárról lefujta a tüzet, az ötvenedik oltár végső szikrájáról fel lehetett mind újra élesztetni.

Igy akarom én a megyéket! A műtét alatt egyikét sem akarom elaltatni az összenőtt siámi ikreknek! S e három darab törvényjavaslatot, mely a megyék elaltatására czéloz, részletes vita alapjául el nem fogadhatom. (Élénk helyeslés a baloldalon).

